

Altıncı desise şudur ki: İnsandaki tembellik ve tenperverlik ve vazifedarlık damarından istifade eder.

“Altıncı desise şudur ki: İnsandaki tembellik ve tenperverlik ve vazifedarlık damarından istifade eder.”

“Evet, şeytan-ı ins ve cinnî her cihette hücum ederler. Arkadaşlarımızdan metin kalpli, sadakati kuvvetli, niyeti ihlâslı, himmeti âli gördükleri vakit başka noktalardan hücum ederler. Şöyle ki:”

“İşimize sekte ve hizmetimize fütur vermek için, onların tembelliklerinden ve tenperverliklerinden ve vazifedarlıklarından istifade ederler. Onlar, öyle desiselerle, onları hizmet-i Kur’aniyeden alıkoyuyorlar ki, haberleri olmadan bir kısmına fazla iş buluyorlar, ta ki hizmet-i Kur’aniyeye vakit bulmasın. Bir kısmına da dünyanın cazibedar şeylerini gösteriyorlar ki, hevesi uyanıp, hizmete karşı bir gaflet gelsin. Ve hakeza, bu hücum yolları uzun çeker. Bu uzunlukta kısa keserek dikkatli fehminize havale ederiz.”

“Ey kardeşlerim, dikkat ediniz. Vazifeniz kudsiyedir, hizmetiniz ulvidir. Her bir saatiniz, bir gün ibadet hükmüne geçebilecek bir kıymettedir. Biliniz ki, elinizden kaçmasın.”

Tembellik damarı

Tembellik damarı insana hep aynı cümleyi fısıldar: “Sonra yaparsın... Acele etme...”

Bu söz dışarıdan bakıldığında masum bir teklif gibidir. Hatta makul görünür. “Şimdi yorgunum”, “Birazdan daha verimli olurum”, “Zaten vaktim var” gibi cümlelerle süslenir. Fakat içinde büyük bir tuzak saklıdır. Çünkü bu cümle, hayrı öldürmez; onu erteler. Ama çoğu zaman ertelenen hayır, hiç yapılmaz.

Şeytanın planı çoğu zaman seni doğrudan kötülüğe sürüklemek değildir. Hayrı yaptırmamaktır. Çünkü bilir ki yapılan her hizmet hem senin hem başkalarının ebedî hayatına dokunur. Bir cümle, bir ders, bir iyilik... Belki bir kalbin istikametini değiştirir. Bu yüzden sana

“günah işle” demez; sadece “şimdi değil” der.

Ertelemenin psikolojisi çok sinsi işler. İnsan şöyle düşünür: “Şimdi değil, birazdan. Vaktim var.” Biraz sonra bir mesaj gelir. Bir video açılır. Bir misafir uğrar. Bir iş çıkar. Ve gün biter.

Bir kere ertelenen şey, ikinci defa daha kolay ertelenir. Üçüncüde alışkanlık olur. Sonra insan fark etmeden “sonra yaparım” cümlesi karakterinin parçası hâline gelir. Ve aslında şunu demiş olur: “Bu iş önceliğim değil.”

Hâlbuki Kur’ân net bir ölçü koyar:

﴿وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ **“İnsan için ancak çalıştığı vardır.”** *Necm*

Suresi 39. Ayet

Yani netice, temenniyle değil; sa’y ile gelir. Hareketle gelir. Çabayla gelir.

Hayat da bisiklet gibidir. Pedalı çevirdiğiniz sürece ilerlersiniz. Pedalı bırakırsanız, bir süre daha yol alır gibi olursunuz; fakat hızınız azalır. Sonra durursunuz. Hizmet de böyledir. İvme kaybedildi mi, yeniden başlamak zorlaşır.

Bu yüzden Efendimiz’in (asm) öğrettiği dua ne kadar mânidardır:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ.

“Allah’ım! Keder ve hüzünden Sana sığınırım; acizlikten ve tembellikten Sana sığınırım.”

Demek ki tembellik sıradan bir hâl değil; sığınılması gereken bir zaaftır. Tembellik seni bir anda düşürmez. Ama yavaş yavaş durdurur. Şeytan seni uçurumdan itmez; yürüyüşünü yavaşlatır.

Ve unutma: Hayır için “şimdi” yoksa, çoğu zaman “sonra” da olmaz.

Kur’ân’da atalet, gevşeklik, ağırdan alma ve hayırda geri kalma hâli birçok âyette açıkça eleştirilir. Özellikle ibadet ve hizmet konusunda gevşeklik, mü’min için tehlikeli bir hâl olarak gösterilir.

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ؟

Müminlerden -özür sahibi olanlar dışında- oturanlarla malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler bir olmaz.

فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ
دَرَجَةً؟ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى؟

Allah, malları ve canları ile cihad edenleri, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine de güzellik (cennet) vadetmiştir;

وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا؟

ama mücahidleri, oturanlardan çok büyük bir ecirle üstün kılmıştır. Nisâ Sûresi(4) 95. Ayet

Başka bir ayete bakalım

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟

Yoksa siz hacılara su dağıtma ve Mescid-i Harâm'ın bakım ve onarımını üstlenme gibi hizmetleri, Allah'a ve âhiret gününe inanan ve Allah yolunda cihâd eden kimselerin yaptığı işlerle bir mi tutuyorsunuz?

لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ؟ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ؟

Bunlar Allah katında eşit değildir. Allah zalim topluluğu hidayete erdirmez. Tevbe Sûresi 19. Âyet

Ten-perverlik Damarı

Ten-perverlik, yani rahatına düşkünlük damarı, çoğu zaman en masum cümlelerle ortaya çıkar. Şeytanın fısıltısı açıktır ama süslüdür: “Yoruldu... Hak ettin... Biraz dinlen.”

Söz masumdur; maksat öldürücüdür. Çünkü dinlenmek gerçekten bir ihtiyaçtır. Fakat şeytanın niyeti dinlendirmek değil, durdurmaktır. “Dinlen” der; fakat aslında “Bırak” demektedir. “Biraz ara ver” der; ama o ara çoğu zaman son olur.

Nefsin en sevdiği bahane konfordur. İnsanın içindeki “rahat etme arzusu”, ibadet ve hizmetin en büyük frenidir. Nefis sürekli daha uygun bir zaman arar; daha sakin bir ortam ister; daha az yoran bir görev bekler. “Şimdi şartlar uygun değil” der. “Biraz toparlanayım” der. Fakat o “uygun zaman” bir türlü gelmez. Böylece insan başlamadan yorulur; adım atmadan geri kalır.

Konfordan gelen gaflet çok sinsi bir zindandır. Rahatına düşkün insan zora katlanmak istemez. Oysa hizmet yorucu olabilir; zaman ister, sabır ister, fedakârlık ister. Rahatı seven fedakârlığı sevemez. Çünkü fedakârlık, nefsin konfor alanını daraltır. İşte bu yüzden ten-perverlik, himmet ve gayretin prangasıdır. Güzel meziyetleri sefalet zindanına atar; insanı küçük hedeflere razı eder.

Kur’ân bu hâli çok çarpıcı bir şekilde tasvir eder:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا
الزَّكَاةَ ۚ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِّقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ
كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ ۗ لَوْلَا
أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۗ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۗ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ
اتَّقَىٰ ۗ وَلَا تُظَلَّمُونَ فِتْنًا ۗ يَلَا

“Onlara ‘Ellerinizi çekin, namazı kılın, zekâtı verin’ denilmişti. Fakat üzerlerine savaş farz kılınınca içlerinden bir kısmı insanlardan Allah’tan korkar gibi, hatta daha fazla korkmaya başladılar ve ‘Rabbimiz! Bize savaşı niçin yazdın? Bizi yakın bir zamana kadar erteleyemez miydin?’ dediler. De ki: Dünya menfaati azdır; âhiret, takvâ sahipleri için daha hayırlıdır ve size zerre kadar zulmedilmez.” (Nisâ 4/77)

Burada dikkat çekici olan “Bizi erteleyemez miydin?” cümlesidir. Yani yük gelince, vazife ağırlaşınca insan erteleme ister. Konfor alanı bozulunca bahane üretir. Hâlbuki cevap nettir: Dünya metaı azdır. Âhîret daha hayırlıdır. Ten-perverlik insana şunu söyletir: “Biraz daha rahat edeyim.” İman ise şunu hatırlatır: “Bu dünya rahat yeri değil, vazife yeridir.”

Dinlenmek ihtiyaçtır; ama durmak tehlikelidir. Rahat etmek fitrêdir; fakat rahat uğruna vazifeyi bırakmak gaflettir.

Çünkü hakikat şudur: Konfor büyüdükçe himmet küçülür. Zorluk arttıkça dereceler yükselir.

Vazifedarlık Damari: Dünya İşlerine Boğulmak

Şeytanın en ince fısıltılarından biri şudur: “Çok işin var... Önce bunları hallet.”

Cümle doğrudur. Gerçekten iş vardır. Borç vardır. Yoğunluk vardır. Sorumluluk vardır. Fakat maksat cümlenin içinde gizlidir: **önceliği değiştirmek.**

Şeytan insanı açıktan günaha çekemiyorsa, hayrı geciktirir. “Hizmeti bırak” demez. Daha zekice söyler: “Şu işleri bitir, sonra hizmet edersin.”

Sorun çoğu zaman yoğunluk değil, önceliktir. İnsan bir işi vakti olduğu için değil, vakit ayırdığı için yapar. Vakit yokluğu çoğu zaman bahane değil, tercihtir. Dünya işleri listenin başına yazılır; hizmet ise en sona bırakılır. O son ise çoğu zaman gelmez.

Çünkü dünyanın işleri hiçbir zaman bitmez. Borç biter, başka masraf çıkar. Yoğunluk azalır, yeni bir meşguliyet başlar. “Biraz rahatlayayım, sonra...” denir. Fakat ömür beklemez.

Gerçekte “müsait bir zaman” yoktur; **müsait edilen zaman vardır.**

Dünya işleri arttıkça hizmet yük gibi hissedilmeye başlar. Hâlbuki hizmet yük değil, şereftir. Dünya meşguliyet kazandırır; hizmet mânevî değer kazandırır. Dünya insanı oyalarken, hizmet insanı yüceltir.

Şeytan şunu demez: “Hizmeti tamamen bırak.” Onun sözü daha incedir: “Şimdilik bırak...” Ve o “şimdilik” çoğu zaman bir ömür sürer. Kur’ân bu ağırdan alanları şöyle tasvir eder:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا تُبَاتٍ أَوْ انفِرُوا جَمْعًا

“Ey iman edenler! Tedbirinizi alın; bölükler hâlinde ya da topyekûn sefere çıkın.”

Ardından uyarı gelir:

وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لِيُبَطِّئَنَّ

“İçinizden öyleleri vardır ki ağırdan alır.” Nisâ Suresi 71-72 2. Ayet

Felâket gelince: “İyi ki gitmedim” der. Zafer gelince: “Keşke ben de olsaydım” der. Yani sorumlulukta geri, menfaatte ileri olmak ister. Ve emir nettir:

فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ

“Dünya hayatını âhiret karşılığında verenler Allah yolunda mücadele etsinler.”

Nisâ Suresi 74. Ayet

Bu emrin Tebük gibi zorluk seferinde gelmesi çok mânidardır. Rahat zamanda değil; sıcak, susuzluk ve kıtlık zamanında. Sadakat kolaylıkta değil; meşakkatte belli olur.

Nitekim Tebük’e katılmayan üç sahâbînin hâli ibretlidir. Allah Rasûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem), vahiy gelinceye kadar onların selâmını dahi almadı. Bu bir öfke değil; ümmete ders idi. Hizmetten geri kalmanın mânevî ağırlığını göstermek içindi.

Hakikat şudur: Dünya işleri öne alınca hizmete sıra gelmez. Hizmet öne alınca dünya işleri yoluna girer. Çünkü öncelik kalbin yönünü belirler. Kalp nereye yönelirse, ömür oraya akar.

“Onlar, öyle desiselerle onları hizmet-i Kur’âniyeden alıkoyuyorlar ki; haberleri olmadan bir kısmına fazla iş buluyorlar, tâ ki hizmet-i Kur’âniyeye vakit bulamasın.”

Bu cümle çok derin bir hakikati açar. Şeytan her zaman açık kapıdan girmez. Günah bulamadığı kişiye meşguliyet bulur. Yani günaha düşüremediği insanı, yoğunluğa boğarak hizmetten uzaklaştırır.

Bu tuzak çok incedir. İnsan kendini kötü bir şey yaparken görmez. Aksine hep “iyi” ve “gerekli” işlerle meşguldür. Fakat netice aynıdır: Hizmette vakit kalmaz.

Bu yüzden hizmet ehlinin hayatında yavaş yavaş şunlar çoğalır: Gereksiz toplantılar, uzatılan işler, bitmeyen meşguliyetler, sürekli ertelenen planlar. İnsan fark etmeden “yoğun” biri olur. Ama bereketi azalır. Gayreti dağılır. Kalbi yorulur.

Bir kısmına da dünyanın cazibedar şeyleri gösterilir. Hevesi kabartılır. İlgi alanları çoğaltılır.

Eğlence, sosyal meşguliyetler, dünyevî hedefler... Hepsi “makul” görünür. Fakat kalpte yavaş yavaş bir soğuma başlar. Hizmet ağır gelir; dünya hafif gelir. “Maç var...” “Düğün var...” “Misafir var...”

Elbette hayatın gerçekleri vardır. Fakat mesele şu sorudur: Bu hizmeti ne zannediyoruz? Boş zaman hobisi mi? Programın kenarına sıkıştırılmış bir uğraş mı?

Eğer hizmet, “vakit kalırsa” yapılacak bir şeyse, o vakit hiçbir zaman kalmaz. Çünkü dünya daima doldurur. Dünya boşluk sevmez. Hâlbuki hizmet, artan zamana değil; ayrılan zamana bakar. Öncelik verilen şeye dönüşür. Kalpte yer açılmadan takvimde yer açılmaz.

Şeytan “Hizmeti bırak” demez. “Biraz ara ver” der. “Bu dönem çok yoğunsun” der. “Şimdi aile zamanı” der. Ve o “geçici dönem” bazen seneler sürer.

Hakikat şudur: Yoğunluk çoğu zaman bir kader değil, bir tercihtir. Kalp nereye bağlanırsa zaman oraya akar. Hizmet boş zaman işi değildir. Hizmet, ömrün merkezine konulacak bir vazifedir. Çünkü bu yol, heves yolu değil; himmet yoludur.

“Bu hücum yolları uzun çeker. Bu uzunlukta kısa keserek dikkatli fehminize havale ederiz...”

Çünkü mesele basit bir meşguliyet meselesi değildir; bir nimetin korunması meselesidir. Hizmet, sıradan bir faaliyet değil; ilâhî bir lütuftur. Ve nimet korunmazsa gider.

Onun için ihtar geliyor:

Ey kardeşlerim! Dikkat ediniz; vazifeniz kudsîdir, hizmetiniz ulvîdir. Her bir saatiniz, bir gün ibadet hükmüne geçebilecek bir kıymettir. Biliniz ki elinizden kaçmasın!

Zaman sıradan bir zaman değil. Her saat, ebedle irtibatlı bir değere dönüşebilir. Fakat gafletle kayarsa, bir daha geri gelmez.

Kur’ân’ın koyduğu kanun çok açıktır:

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا

بِأَنْفُسِهِمْ؟ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ؟

Bu, bir topluluk iyi gidişini değiştirmedikçe Allah'ın da verdiği nimeti değiştirmeyeceğinden ve Allah'ın işiten, bilen olmasındandır. *Enfâl Sûresi*(8) 53.

Ayet

Demek ki nimet dışarıdan gitmez; önce iğeriden çözülür. Hizmet nimeti de böyledir. Önce kalpte gevşeme olur. Önce öncelikler değişir. Sonra yavaş yavaş fırsat kapıları kapanır. Nimet çekilmez; biz ondan çekiliriz.

Bu yüzden emir nettir:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

“Ey iman edenler! Sabredin, sabırda yarışın, ribat yapın (Allah yolundan ayrılmayın, uyanık ve hazırlıklı olun) ve Allah'tan sakının ki kurtuluşa eresiniz.”

Âl-i İmrân Suresi 200. Ayet

Buradaki “رَابِطُوا” çok mânidardır. Sadece sabır değil; sebat. Sadece dayanmak değil; nöbet tutmak. Ribat, Allah yolundan ayrılmamaktır. Hizmet yerini terk etmemektir. Kalbi bağlamaktır. Uyanık kalmaktır. Çünkü hücum uzun sürer. Gevşeme yavaş yavaş gelir. Bir anda kopuş olmaz; adım adım olur. Ve son ihtar:

وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا

“Ayetlerimi az bir paha karşılığında satmayın.”

Bakara Suresi / 41.ayet

Yani büyük hakikatleri küçük menfaatlere değişmeyin. Ebedî kazancı, geçici rahatlığa satmayın. Ulvî hizmeti, fânî meşguliyetlere feda etmeyin.

Unutmayın: Hizmet bir lütuftur. Vazife bir nimettir. Sebat bir şereftir. Ve nimet, kıymeti bilinmezse gider.